РЕШЕНИЕ НА ОБЩИЯ СЪД (четвърти състав)

15 декември 2010 година *

По дело Т-427/08

Confédération européenne des associations d'horlogers-réparateurs (CEAHR), установено в Брюксел (Белгия), за което се явява адв. P. Mathijsen,

жалбоподател,

срещу

Европейска комисия, за която първоначално се явяват г-н X. Lewis и г-н F. Ronkes Agerbeek, а впоследствие г-н Ronkes Agerbeek и г-жа F. Castilla Contreras, в качеството на представители,

ответник,

* Език на производството: английски.

подпомагана от

Richemont International SA, установено в Bellevue (Швейцария), за което се явяват адв. J. Ysewyn, avocat, и г-жа H. Crossley, solicitor,

встъпила страна,

с предмет отмяна на Решение C (2008) 3600 на Комисията от 10 юли 2008 г., с което се отхвърля подадената от жалбоподателя по преписка COMP/E-1/39097 жалба,

ОБЩИЯТ СЪД (четвърти състав),

състоящ се от: г-н O. Czúcz (докладчик), председател, г-жа I. Labucka и г-н K. O'Higgins, съдии,

секретар: г-жа K. Pocheć, администратор,

предвид изложеното в писмената фаза на производството и в съдебното заседание от 3 февруари 2010 г.,

постанови настоящото

Решение

Обстоятелства в основата на спора

1 Жалбоподателят, Confédération européenne des associations d'horlogers-réparateurs (CEAHR), е сдружение с нестопанска цел, състоящо се от седем национални сдружения от шест държави членки, които представляват интересите на самостоятелно заетите часовникари, поправящи часовници.

2 На 20 юли 2004 г. жалбоподателят подава жалба до Комисията на Европейските общности срещу няколко предприятия, между които встъпилата страна, които осъществяват дейност в областта на производството на часовници (наричани по-нататък „швейцарски производители на часовници"), с твърдението за съществуване на споразумение или съгласувана практика между тях, като изтъква наличието на злоупотреба с господстващо положение, произтичаща от отказа на тези производители да продължат доставянето на резервни части на самостоятелно заетите часовникари, поправящи часовници.

3 С писмо от 28 април 2005 г. Комисията запознава жалбоподателя с неокончателното си становище по жалбата (наричано по-нататък „неокончателно становище"). Тя посочва, че в резултат на проведеното от нея разследване не е установила никакъв елемент, който да доказва съществуването на съгласувана практика или на споразумение между производителите на луксозни часовници. Освен това счита, че не съществува отделен пазар на услугите за поправка и

поддръжка, а предоставянето на тези услуги е характерно за силно конкурентния пазар на луксозни часовници. В резултат на това тя заключва, че изложените в жалбата обстоятелства не са в нарушение на членове 81 ЕО и 82 ЕО.

4 В отговор на неокончателното становище жалбоподателят предоставя на Комисията своите бележки с писмо от 20 юли 2005 г., в които поддържа, че отказът на швейцарските производители на часовници да продължат да доставят резервни части представлява нарушение на правилата на Общността в областта на конкуренцията.

5 С писмо от 13 декември 2007 г. Комисията уведомява жалбоподателя, че съгласно член 7, параграф 1 от Регламент (ЕО) № 773/2004 на Комисията от 7 април 2004 година относно водените от Комисията производства съгласно членове 81 [ЕО] и 82 [ЕО] (ОВ L 123, стр. 18; Специално издание на български език, 2007 г., глава 8, том 1, стр. 242), след проучване на представените от жалбоподателя в неговата жалба и другите му становища фактически и правни обстоятелства, тя поддържа неокончателното си заключение, че не съществува достатъчен общностен интерес за продължаване на разследването по отношение на твърдените нарушения. С писмо от 30 януари 2008 г. жалбоподателят отговаря на това писмо, като потвърждава първоначалната си позиция.

6 На 10 юли 2008 г. Комисията приема Решение C (2008) 3600, с което отхвърля жалбата, като изтъква липсата на достатъчен общностен интерес за продължаване на разследването по отношение на твърдените нарушения (наричано понататък „обжалваното решение“).

7 Констатацията на Комисията за липсата на достатъчен общностен интерес се основава на четири основни довода.

8 На първо място, Комисията посочва, че жалбата се отнася само до ограничен по размер пазар или пазарен сегмент, поради което и неговото икономическо значение също е ограничено (параграф 8 от обжалваното решение).

9 На второ място, Комисията добавя, че въз основа на информацията, с която разполага, не може да направи извод за съществуването на антиконкурентно съглашение или съгласувана практика между швейцарските производители на часовници, и в частност че няма вероятност установените от тях селективни дистрибуторски системи да не попадат в блоковото изключение, предвидено с Регламент (ЕО) № 2790/1999 на Комисията от 22 декември 1999 година за прилагането на член 81, параграф 3 [ЕО] за категориите вертикални споразумения и съгласувани практики (ОВ L 336, стр. 21; Специално издание на български език, 2007 г., глава 8, том 1, стр. 66) (параграф 43 от обжалваното решение).

10 На трето място, Комисията посочва, че е проучила първичния пазар на луксозни и престижни часовници, както и два следпродажбени пазара, а именно този на резервните части и този на услугите за поправка и поддръжка на луксозни и престижни часовници, като е стигнала до заключението, че на пръв поглед тези два следпродажбени пазара не представляват отделни пазари, поради което не изглежда да съществува каквото и да било господстващо положение, така че въпросът за наличието на злоупотреба е несъстоятелен (параграф 44 от обжалваното решение).

11 На четвърто място, Комисията посочва, че предвид оценката ѝ за твърдените нарушения е видно, дори в случай на отделянето на допълнителни ресурси за разследването на жалбата, че вероятността да се установи нарушение на правилата на конкуренцията остава слаба, поради което подобно отделяне на ресурси би било несъразмерно (параграфи 8 и 45 от обжалваното решение). Тя добавя, че във всички случаи при установяването на нарушение на общностните правила на конкуренцията подходящи да разглеждат подобни нарушения са, както изглежда, органите по защита на конкуренцията или националните

юрисдикции, компетентни да прилагат членове 81 ЕО и 82 ЕО (параграф 8 от обжалваното решение).

Производство и искания на страните

12 Жалбоподателят подава настоящата жалба в секретариата на Общия съд на 24 септември 2008 г.

13 С подадена до секретариата на Общия съд молба от 27 януари 2009 г. Richemont International иска да встъпи в настоящото производство в подкрепа на исканията на Комисията. С Определение от 30 март 2009 г. председателят на четвърти състав на Общия съд допуска това встъпване.

14 В определения срок встъпилата страна представя писменото си становище, а другите страни — своите становища във връзка с него.

15 Въз основа на доклад на съдията докладчик Общият съд (четвърти състав) решава да започне устната фаза на производството. В рамките на процесуално-организационните действия той кани страните да отговорят писмено на някои въпроси и да представят някои документи. Страните изпълняват искането в определения срок.

16 По време на проведеното на 3 февруари 2010 г. съдебно заседание се провеждат устните състезания между страните и са изслушани отговорите на поставените им от Общия съд въпроси. В заседанието жалбоподателят прави искане да се заличи от делото пасаж от отговора на Комисията на един от писмено поставените от Общия съд въпроси, като посочва, че в него се съдържат доводи, които нямат отношение към поставения въпрос и които освен това са нови спрямо

представените от Комисията доводи в обжалваното решение, в нейната защитата и в дупликата ѝ.

17 Жалбоподателят иска от Общия съд:

— да отмени обжалваното решение,

— да осъди Комисията да заплати съдебните разноски,

— да осъди встъпилата страна да заплати съдебните разноски, направени от нея във връзка с встъпването.

18 Комисията иска от Общия съд:

— да отхвърли жалбата,

— да осъди жалбоподателя да заплати съдебните разноски.

19 Встъпилата страна иска от Общия съд:

— да отхвърли жалбата,

— да осъди жалбоподателя да заплати направените от него съдебни разноски.

От правна страна

20 В подкрепа на своята жалба жалбоподателят изтъква пет правни основания. Първото правно основание, което се състои от две части, е изведено, от една страна, от погрешната преценка за съществуването на общностен интерес и от друга страна — от неправомерната констатация, че размерът на разглеждания в жалбата пазар, а следователно и неговото икономическо значение са ограничени. Второто правно основание е изведено от погрешното определяне на релевантния пазар. Третото и четвъртото правно основание са изведени от нарушението съответно на член 81 ЕО и на член 82 ЕО. Петото правно основание е изведено от злоупотреба с власт, състояща се в късното позоваване на липсата на общностен интерес, в изопачаване на съдържанието на жалбата, както и в липсата на обективност на разследването на Комисията.

21 Следва да се посочи, че доводите на Комисията за липсата на достатъчен общностен интерес да се продължи разглеждането на жалбата се оспорват не само от първото, но също от второто, третото и четвъртото правно основание на жалбоподателя. Поради това Общият съд намира за подходящо да разгледа най-напред втората част на първото правно основание, което се отнася до размера на третирания в жалбата пазар и неговото икономическо значение, като разгледа първата част на първото правно основание, отнасящо се до съществуването на достатъчен общностен интерес, едва след като се е произнесъл по обосноваността на второто, третото и четвъртото правно основание.

1. *Относно размера на разглеждания в жалбата пазар и неговото икономическо значение*

Доводи на страните

22 Жалбоподателят посочва, че в подкрепа на извода си относно липсата на достатъчен общностен интерес от продължаване на разследването в параграф 8 от обжалваното решение Комисията твърди, че жалбата се отнася само до (сегмент от) пазар „с ограничен размер, и следователно [че] неговото икономическо значение също [е] ограничено“. Тя все пак пропуснала да определи този пазар, да изрази количествено неговия размер и да опише икономическото му значение, нарушавайки по този начин задължението за мотивиране. Комисията също пропуснала да вземе предвид изтъкнатото от жалбоподателя в рамките на административното производство обстоятелство, че самостоятелно заетите часовникари в 27-те държави членки са засегнати от практиката на швейцарските производители на часовници, която застрашава с изчезване цяла една занаятчийска професия.

23 Комисията, подкрепена от встъпилата страна, посочва, че пълният анализ и мотивите за нейното становище относно липсата на достатъчен общностен интерес са не само в оспорваната от жалбоподателя уводна част на обжалваното решение, а и в целия текст на обжалваното решение, и в частност в параграфи 12—26. В последните ясно били представени релевантният първичен пазар (този на луксозни или престижни часовници) и следпродажбените пазари (този на услугите за поправка и поддръжка на споменатите часовници и този на резервните части за тях).

24 Комисията допълва, че направената в параграф 8 от обжалваното решение констатация за ограничения размер на пазара, и следователно за неговото също ограничено икономическо значение, се подкрепя от твърдението в същия

параграф, че според получените от нея данни „следпродажбените услуги, които се отнасят до луксозните или престижни часовници, представляват като обем само незначителна част от общия оборот, свързан с продажбите на луксозни или престижни часовници, а следва да се има предвид, че [тези часовници] са само сегмент от целия пазар на часовници“.

25 Комисията добавя, че твърдяната липса на мотиви произтича от несъгласието на жалбоподателя с нейното определение за релевантен пазар. Според Комисията двата следпродажбени пазара следва да се разгледат съвместно с първичния пазар, т.е. с пазара на луксозни или престижни часовници (параграф 16 от обжалваното решение), с който те са тясно свързани. В обжалваното решение се посочвало, че тъй като първичният пазар е конкурентен, то следпродажбените пазари също са такива (параграф 18 от обжалваното решение), поради което не е имало необходимост от уточняване на размера и икономическата значимост на следпродажбените пазари, доколкото те не били единствените разглеждани с оглед на оценка на конкуренцията пазари. Обстоятелството, че жалбоподателят не е съгласен с това определение на пазара, не означавало, че в това отношение обжалваното решение е недостатъчно мотивирано.

Съображения на Общия съд

26 Съгласно съдебната практика Комисията, на която член 85, параграф 1 ЕО възлага да осигури прилагането на членове 81 ЕО и 82 ЕО, следва да определи и приложи политиката на Съюза в областта на конкуренция, като за целта разполага с право на преценка при разглеждането на жалби (Решение на Общия съд от 26 януари 2005 г. по дело Piau/Комисия, T-193/02, Recueil, стр. II-209, точка 80 и Решение на Общия съд от 12 юли 2007 г. по дело AEPI/Комисия, T-229/05, непубликувано в Сборника, точка 38).

27 Когато при упражняване на това право на преценка Комисията решава да предостави различни степени на приоритет на жалбите, с които е сезирана, тя може не само да определи поредността на разглеждането им, а също и да отхвърли някои от тях поради липса на достатъчен общностен интерес от продължаване на разглеждането на преписката (Решение на Общия съд от 14 февруари 2001 г. по дело Sodima/Комисия, T-62/99, Recueil, стр. II-655, точка 36; вж. в този смисъл Решение на Първоинстанционния съд от 24 януари 1995 г. по дело Tremblay и др./Комисия, T-5/93, Recueil, стр. II-185, точки 59 и 60).

28 Правото на преценка на Комисията все пак не е неограничено. Тя следва да вземе предвид всички релевантни правни и фактически обстоятелства, за да реши дали да продължи разглеждането на жалбата. По-специално тя е задължена да разгледа внимателно в тяхната цялост представените ѝ от жалбоподателя правни и фактически обстоятелства (вж. Решение на Съда от 17 май 2001 г. по дело IECC/Комисия, C-450/98 P, Recueil, стр. I-3947, точка 57 и цитираната съдебна практика). Също така тя е обвързана от задължение за излагането на мотиви при отказ да продължи разглеждането на жалба, които трябва да бъдат достатъчно точни и подробни, за да дадат възможност на Общия съд да упражни ефективен контрол върху упражняването от страна на Комисията на правото ѝ на преценка при определянето на приоритети (Решение на Съда от 4 март 1999 г. по дело Ufex и др./Комисия, C-119/97 P, Recueil, стр. I-1341, точки 89—91 и Решение по дело Sodima/Комисия, точка 27 по-горе, точки 41 и 42).

29 В дадения случай в параграфи 8 и 9 от обжалваното решение Комисията е направила следната констатация:

„8 Вчастност Комисията намира, че жалбата се отнася само до ограничен по размер (сегмент от) пазар, поради което и неговото икономическо значение също е ограничено. Действително, въпреки множеството изпратени до производителите на часовници въпросници, беше трудно да се получат статистически и други точни данни относно размера на пазарите — първични и вторични, — които са предмет на жалбата. При все това, предвид получените от Комисията данни веднага се вижда, че размерът на следпродажбените услуги, отнасящи се до луксозните или престижни часовници, представлява само незначителна част от общия оборот, свързан с продажбите на луксозни

или престижни часовници, а следва да се има предвид, че тези часовници са само сегмент от целия пазар на часовници. Освен това първоначалното разглеждане на доводите на жалбоподателя не предоставя надеждни данни, въз основа на които да е възможно на настоящия етап да се направи заключението, че в дадения случай съществуват вероятни нарушения на правото на конкуренцията. Също така разкриването на нарушения изглежда невъзможно при отделяне на допълнителни ресурси за разследване. Накрая, дори да беше възможно да се установят нарушения в настоящия случай, подходящи за осъществяването на разследване и за предприемането на мерки във връзка с такива нарушения са, както изглежда, националните органи или юрисдикции. Те могат и са длъжни да прилагат членове 81 [ЕО] и 82 [ЕО].

9 Следователно, предвид на изложените съображения, изглежда непропорционално да се отделят ограничените ресурси на Комисията за продължаване на разследването по тази преписка. Поради това Комисията стигна до извода, че жалбата следва да се отхвърли поради липса на достатъчен общностен интерес предвид ограниченото въздействие на възможните последици от твърдените нарушения върху функционирането на общия пазар, сложността на необходимото разследване и ограничената вероятност да бъдат събрани доказателства за нарушенията."

30 На първо място, следва да се разгледа оплакването на жалбоподателя за пропуска на Комисията да вземе предвид посоченото в жалбата обстоятелство, че практиките, които са предмет на разглеждане в нея, се отнасят до цялата територия на Европейския съюз.

31 Най-напред трябва да се отбележи, че твърдението на жалбоподателя, отнасящо се до географския обхват на съответните практики, не се оспорва от Комисията нито във неокончателното ѝ становище, нито в обжалваното решение. Освен това в съдебното заседание Комисията признава, че е разполагала с данни

за съществуването на тези практики в „пет или шест държави членки“ и че не е могла нито да потвърди, нито да отрече тяхното съществуване и в другите държави.

32 В допълнение Общият съд счита, че големината на засегнатата територия определено има значение за размера на разглеждания в жалбата съответен пазар или пазари и икономическата му значимост. Също така в случая това обстоятелство придобива още по-голямо значение, тъй като жалбоподателят отбелязва ясно, че жалбата не се отнася до даден местен пазар, а до пазар или пазари, обхващащи територията на поне пет държави членки и евентуално дори цялата територия на Съюза.

33 По този начин, като е пропуснала да разгледа този елемент при преценката относно размера на съответния пазар и на неговото икономическо значение, Комисията е нарушила задължението си да взема предвид всички релевантни правни и фактически обстоятелства и да проучи внимателно всички такива данни, представени ѝ от жалбоподателя (вж. цитираната съдебна практика в точка 28 по-горе).

34 На второ място, трябва да се разгледа оплакването на жалбоподателя, изведено от недостатъчните мотиви на заключението в обжалваното решение, което се отнася до ограничения размер на разглеждания в жалбата пазар.

35 Първо, що се отнася до определянето на пазара, за който се отнася това заключение, следва да се напомни, както отбелязва Комисията, че обжалваното решение съдържа по-точни изводи по отношение на разгледаните най-вече в параграф 15 пазари. Комисията посочва, че е осъществила разследването си с предположението, че „пазарът на луксозни или престижни часовници [е] отделен първичен релевантен пазар“, поради което тя е „разгледала пазара на луксозни или престижни часовници като първичен пазар, както и двата следпродажбени пазара — този на [услугите за] поправката и поддръжката на луксозни

или престижни часовници, а другият на резервните части за [тези] часовници“. От обжалваното решение се разбира също отправната хипотеза на Комисията, че двата следпродажбени пазара не са независими релевантни пазари, а следва да се разглеждат съвместно с първичния пазар, т.е. с пазара на луксозни или престижни часовници.

36 В това отношение Комисията потвърди в съдебното заседание в отговор на въпрос на Общия съд, че констатацията ѝ за ограничения размер на (сегмента от) пазара, който е предмет на жалбата, се отнася до пазара на луксозни или престижни часовници, тъй като визираните в жалбата производители на швейцарски часовници произвеждат само такива часовници.

37 Въпреки това най-напред следва да се посочи направеното от самата Комисия в параграф 3 от обжалваното решение уточнение, че според твърденията на жалбоподателя жалбата му се отнася до ограничаването на конкуренцията „на пазара за поправка и поддръжка на часовници“.

38 По-нататък се налага констатацията, че във второто изречение на параграф 8 от обжалваното решение се споменават няколко разглеждани в жалбата пазари, тъй като в него Комисията споменава, че „беше трудно да се получат статистически и други точни данни относно размера на пазарите — първични и вторични, — които са предмет на жалбата“. Тази бележка контрастира с използването на единствено число в първото изречение от същия параграф, според което „жалбата се отнася само до (сегмент от) пазар„ с ограничен размер“.

39 Следователно е невъзможно Общият съд да установи със сигурност дали констатацията на Комисията по отношение на ограничения по размер релевантен пазар или релевантни пазари се отнася до пазара на луксозни или престижни часовници, до този на услугите за поправка и поддръжка на такива часовници или и до двата пазара.

40 Второ, налага се констатацията, че обжалваното решение не съдържа цифрови данни или оценки за размера на тези пазари, нито впрочем за размера на пазара на часовници изобщо или на този на резервни части. Всъщност Комисията основава заключението си, че пазарът на луксозни или престижни часовници и/или пазарът на услугите за поправка и поддръжка на такива часовници са с ограничен размер, единствено на довода, че пазарът на луксозни или престижни часовници е по-ограничен от този на часовниците изобщо, и според този довод размерът на пазара на следпродажбени услуги за такива часовници е още по-ограничен от този на пазара на луксозни или престижни часовници.

41 В отсъствието обаче на абсолютна отправна точка, каквото би могло да бъде най-вече посочването на цифрови данни или на оценки за размера поне на един от тези пазари, позоваването само на относителните размери на тези пазари чрез тяхното съпоставяне един спрямо друг не позволява на Общия съд да провери точността на констатацията, че жалбата се отнася само до пазар с ограничен размер и че следователно неговата икономическа значимост също е ограничена.

42 Освен това Комисията признава в съдебното заседание, че заключението ѝ не се основава на точни цифрови данни.

43 Поради това Комисията не е мотивирала достатъчно твърдението си, че жалбата се отнася само до (сегмент от) пазар с ограничен размер и че следователно икономическото му значение също е ограничено.

44 Останалите доводи, които са споменати от Комисията в обжалваното решение и са представени пред Общия съд, не поставят под съмнение този извод.

45 Първо, забележката на Комисията в параграф 8 от обжалваното решение относно трудностите да се получат данни за размера на пазарите, които се разглеждат в жалбата, не подкрепя нейното становище. Всъщност няма правна норма, която да задължава Комисията да се произнася относно размера на пазара или пазарите, предмет на жалбата. От друга страна, след като е решила да се позове на заключението, че „жалбата се отнас[я] само до (сегмент от) пазар с ограничен размер и следователно неговото икономическо значение [е] също ограничено“, за да обоснове виждането си, че липсва достатъчен общностен интерес да се продължи разглеждането на жалбата, Комисията е била задължена да мотивира в достатъчна степен тази констатация.

46 Второ, доводът на Комисията, че в обжалваното решение е приела да разгледа следпродажбените пазари съвместно с първичния пазар на луксозни или престижни часовници, не променя направения в точка 43 по-горе извод на Общия съд за липсата на достатъчно мотиви. В действителност Комисията не е предоставила и цифрови данни или оценки за общия размер на всички тези пазари.

47 Трето, направеният от Комисията в обжалваното решение извод, че по същество следпродажбените пазари са конкурентни, тъй като първичният пазар е конкурентен, не променя по никакъв начин мотивирането на извода ѝ за ограничения размер на (сегмента от) пазара, който е предмет на жалбата, предвид това, че не може да се направи извод за ограничения размера на пазара въз основа на това, че той е конкурентен.

48 Освен това, макар да е вярно, че до голяма степен изводът на Комисията за слабата вероятност да се установят нарушения на общностните правила на конкуренцията се основава на нейното заключение за конкурентната природа на пазара на луксозни или престижни часовници, все пак, както е видно от параграф 8 от обжалваното решение, изводът за ограничения размер на (сегмента от) разглеждания в жалбата пазар по отношение на това заключение е самостоятелен мотив в структурата на разсъжденията ѝ, целящ да установи липсата на достатъчен общностен интерес.

49 Следователно оплакванията на жалбоподателя, свързани с ограничения размер и ограниченото икономическо значение на (сегмента от) пазара, който е предмет на жалбата, следва да бъдат приети. Поради това се налага изводът, че Комисията е нарушила задължението си да вземе предвид всички релевантни правни и фактически обстоятелства и внимателно да разгледа всички представени ѝ от жалбоподателя такива обстоятелства, както и задължението си за мотивиране.

2. *Относно определянето на релевантния пазар*

Доводи на страните

50 Жалбоподателят твърди, че Комисията е отхвърлила погрешно определението за релевантен пазар, което той е предложил в жалбата си и е отстоявал в течение на цялото административно производство, а именно че това е „пазарът на услугите за поправка и поддръжка на часовници, които си струва да бъдат поправяни“.

51 На първо място, като е заменила понятието „часовници, които си струва да бъдат поправяни“ с „луксозни или престижни часовници“, Комисията променила изкуствено обхвата на жалбата, най-вече в параграф 12 от обжалваното решение. Тя се опитала по този начин да сведе разглеждания пазар до една малка част от него, което е улеснило заключението ѝ за незначителния размер на съответния пазар или сегмент от пазар. Определянето на пазара като пазар на „луксозни или престижни часовници“ не се подкрепяло от никой от предоставените на Комисията документи и това било чиста измислица от нейна страна.

52 На второ място, жалбоподателят обръща внимание, че Комисията се позовава на пазара на „продукти“ и на „пазара на луксозни или престижни часовници“ въпреки многократното насочване от страна на жалбоподателя в хода на административното производство към това, че този продуктов пазар не представлява никакъв пряк интерес за самостоятелно заетите часовникари, поправящи часовници.

53 По-нататък Комисията неправилно преценила в параграфи 17 и 18 от обжалваното решение, че пазарът на услуги за поддръжка и поправка не представлява „отделен релевантен пазар“, а напротив, следва „да се разглежда съвместно с първичния пазар“. Със смесването на тези пазари и с твърдението за конкурентност на продуктовия пазар Комисията погрешно направила заключение, че и на пазара на услугите има свободна конкуренция.

54 Жалбоподателят оспорва и извода на Комисията, че „пазарът за резервни части“ за луксозните или престижни часовници не е отделен релевантен пазар. По отношение на параграфи 24 и 25 от обжалваното решение той посочва, че за да може да твърди, че „пазарът за резервни части“ не е релевантен пазар, Комисията най-напред се позовала на обстоятелството, че потребителите биха могли да се обърнат към вторичните продукти на друг производител. Заместимостта обаче съществувала само при резервните части за произведени от дружеството ETA механизми, съдържащи се в повечето швейцарски часовници, именно защото тези механизми и съвместимите резервни части са произведени от

предприятие, различно от производителите на швейцарски часовници, срещу които е насочена жалбата. От своя страна, останалите резервни части били специфични за всеки производител на швейцарски часовници и не съществувала никаква заместимост между частите на един производител и частите, проектирани за друг производител. В този смисъл доставката на услуги по поддръжка и поправка зависела изцяло от доставката на резервни части от съответния производител, който поради това заемал монополно положение.

55 Накрая, жалбоподателят оспорва твърдението на Комисията в параграф 26 от обжалваното решение, че „пазарът за резервни части“ не е релевантен пазар, ако е възможно потребителят да се насочи към друго първично изделие. Според жалбоподателя, дори да е възможно потребителят да се насочи към друга марка на пазара на часовници, Комисията не доказвала, че собственикът на швейцарски часовник действително ще се насочи към друга марка, поради което посочването на това обстоятелство от страна на Комисията не е релевантно.

56 На първо място, Комисията посочва, че съгласно нейното разследване услугите за поддръжка и поправка, както и доставката на резервни части представляват следпродажбен пазар, различен от първичния пазар за производството на часовници.

57 По-нататък Комисията изтъква отбелязаното от нея в параграф 14 от обжалваното решение, че не била в състояние да определи с точност пазара въз основа на данните, с които разполага. Поради това тя предположила (параграф 15 от обжалваното решение), макар да е имала съмнения (параграф 14 от обжалваното решение), че релевантният пазар е първичният пазар на луксозни или престижни часовници заедно със свързаните помежду си следпродажбени пазари за поправка и поддръжка, от една страна, и за резервни части, от друга.

58 Независимо от трудностите при определянето на пазара Комисията не открила никакво доказателство за съществуването на споразумение или на съгласувана практика между предприятията, които са посочени в жалбата. Тя също така установила, че предприятията, срещу които жалбата е насочена, взети общо, не притежават господстващо положение поради силната конкуренция между тях (параграф 40 от обжалваното решение). Вследствие на това тя е могла с основание да заключи, че не е установила никакво обстоятелство, което да потвърждава съществуването на нарушение на правилата в областта на конкуренцията на някой от пазарите, независимо от тяхното определение.

59 На второ място, Комисията оспорва довода на жалбоподателя, според който в обжалваното решение погрешно е установено, че пазарът на „услуги по поправката и поддръжката на часовници“ не представлява отделен пазар, а трябва да се разглежда съвместно с първичния пазар.

60 Комисията с основание установила връзка между първичния пазар за производството и продажбата на луксозни часовници и двата следпродажбени пазара (вж. по-специално параграф 18 от обжалваното решение). Жалбоподателят само изразил несъгласието си с преценката на Комисията, без да представи доказателства или доводи, потвърждаващи погрешността на тази преценка.

61 Според Комисията направеното от нея в обжалваното решение заключение относно релевантния пазар се основава едновременно на предоставените от жалбоподателя в неговата жалба данни и на резултатите от собственото ѝ разследване. Освен това в обжалваното решение тя споменавала специфични данни за релевантния продуктов пазар, в частност що се отнася до следпродажбените пазари за поддръжка и поправка, от една страна, и на конструктивни елементи и резервни части, от друга (параграфи 19—26 и бележки под линия 15 и 18—20 от обжалваното решение).

62 Според встъпилата страна Комисията е могла основателно да заключи в параграф 22 от обжалваното решение, че разходите на клиентите за следпродажбени услуги през живота на часовниците са малки в сравнение с първоначалния разход за самия часовник и потребителите ги възприемали като относително незначителни в сравнение с общата цена. Опитът на встъпилата страна показвал, че разходите за сервизни услуги и поправка не представляват първата и непосредствена грижа за купувача на часовник. Следпродажбените услуги за висококачествени и високотехнологични маркови часовници имали специфични характеристики, за които следвало да се държи сметка. Всеки часовник включвал много голям брой конструктивни елементи, като за всеки модел часовници те били различни. Поради това от голямо значение били необходимите за поправката на такъв вид часовници компетентност, експертни познания и инструменти.

63 Освен това встъпилата страна твърди, че за всяка марка от особено голямо значение е високото качество на следпродажбеното обслужване и поправката, тъй като потребителите възприемат тези услуги като част от качеството на самия часовник. Според опита на встъпилата страна това може да се гарантира само с продължително обучение, оборудване, указания и контрол, които от своя страна изискват значителни инвестиции от нея.

64 Поради това встъпилата страна подкрепя становището на Комисията, че следпродажбените пазари за поправка и за резервни части не са обособени като различни пазари. Напротив, ставало дума за допълващи първичния пазар части, подчинени на силна конкуренция, от която са изцяло зависими.

Съображения на Общия съд

65 Съгласно установената съдебна практика контролът на Съда на Европейския съюз върху упражняването от страна на Комисията на признато ѝ при разглеждането на жалбите право на преценка не следва да води до замяна на преценката на самата Комисия с неговата преценка за общностния интерес, а цели да потвърди, че спорното решение не почива на неотговарящи на действителността факти и че не е опорочено от никаква грешка при прилагане на правото, нито пък от явна грешка в преценката или злоупотреба с власт (Решение на Общия съд от 14 февруари 2001 г. по дело SEP/Комисия, T-115/99, Recueil, стр. II-691, точка 34 и Решение по дело Piau/Комисия, точка 26 по-горе, точка 81).

66 Също така определянето на съответния пазар, на разглеждания пазар или на релевантния пазар, доколкото предполага сложни икономически преценки от страна на Комисията, може да бъде предмет само на ограничен контрол от страна на Съда на Европейския съюз (вж. в този смисъл Решение на Общия съд от 17 септември 2007 г. по дело Microsoft/Комисия, T-201/04, Сборник, стр. II-3601, точка 482 и Решение на Общия съд от 7 май 2009 г. по дело NVV и др./Комисия, T-151/05, Сборник, стр. II-1219, точка 53).

67 Понятието за релевантен пазар всъщност предполага, че между продуктите или услугите, включени в него, може да съществува ефективна конкуренция, което предполага достатъчна степен на взаимозаменяемост между всички продукти или услуги, които са част от един и същ пазар, с оглед на тяхната еднаква употреба (вж. в този смисъл Решение на Съда от 13 февруари 1979 г. по дело Hoffmann-La Roche/Комисия, 85/76, Recueil, стр. 461, точка 28 и Решение на Общия съд от 30 януари 2007 г., France Télécom/Комисия, T-340/03, Сборник, стр. II-107, точка 80). Взаимозаменяемостта или заместимостта не се преценява само с оглед на обективните характеристики на разглежданите продукти и услуги, но също така следва да се имат предвид условията на конкуренция и структурата на търсенето и предлагането на пазара (Решение на Съда от 9 ноември 1983 г. по дело Michelin/Комисия, 322/81, Recueil, стр. 3461, точка 37 и Решение на Общия съд от 17 декември 2003 г. по дело British Airways/Комисия, T-219/99, Recueil, стр. II-5917, точка 91).

68 От Известието на Комисията относно определянето на съответния пазар по смисъла на общностното право на конкуренция (ОВ C 372, 1997 г., стр. 5; Специално издание на български език, 2007 г., глава 8, том 3, стр. 60; параграф 7) е видно, че „[с]ъответният продуктов пазар обхваща всички продукти и/или услуги, които са считат за взаимозаменяеми или заместващи от потребителя поради характеристиките на продуктите, техните цени и целта на тяхната определена употреба“.

69 Съгласно посоченото известие оценката на заместимостта на търсенето налага да се определи диапазонът от продукти, които се възприемат като заместими от потребителя. Един от начините за извършване на това определяне може да бъде спекулативният експеримент, който предвижда хипотетично малка и продължителна промяна в относимите или свързаните цени и оценка на вероятните реакции на потребителите. В параграф 17 от това известие Комисията уточнява:

„Въпросът, на който трябва да се отговори, е дали клиентите на съответните предприятия биха преминали към наличните заместители […] в отговор на хипотетично малкото (в границите от 5 % до 10 %), но постоянно относително увеличение на съответните цени на продуктите и в пространствата, които се изследват. Ако заменяемостта е такава, при която увеличените цени не носят печалба поради спад в продажбите, това означава, че съответният пазар включва […] заместители […].“

70 Освен това, съгласно параграф 56 от посоченото известие:

„Съществуват определени области, в които прилагането на горепосочените принципи следва да се [пред]приема внимателно. Такъв е случаят при разглеждане на първичния и вторичния пазар, по-специално когато поведението на предприятията в един момент следва да бъде анализирано съгласно член [82 ЕО]. В тези случаи методът за дефиниране на пазарите е същият, т.е. преценяване на […] реакциите на потребителите въз основа на техните покупателни решения, свързани с относителната промяна в цените, но като се отчитат също така и ограниченията в заместимостта, налагани поради условията в

свързаните пазари. Може да се стигне до една по-тясна дефиниция на пазар за вторични продукти, например резервни части, когато съвместимостта с основния продукт е от значение. Проблемите, свързани с намирането на [вторични продукти, съвместими с] наличието на високи цени и дълъг живот на основните продукти[,] могат да доведат до относително увеличаване на цените на вторичните продукти, което да носи печалба. Различната дефиниция на пазара може да [се приеме], ако [...] заместимостта на вторичните продукти е възможна в значителна степен или ако характеристиките на основните продукти [позволяват] бързи и директни реакции от страна на потребителите по отношение на относителното увеличение на цените [на вторичните продукти]."

71 В дадения случай, преди да пристъпи към първоначално проучване на съществуването на антиконкурентни практики, предмет на жалбата, Комисията е посочила (параграфи 27—42 от обжалваното решение) предположението си, че съществува първичен пазар на продукти, а именно на луксозни или престижни часовници, и два следпродажбени пазара — този на услугите за поправка и поддръжка на луксозни или престижни часовници и този за резервни части за тези часовници (параграф 15 от обжалваното решение). Въз основа на първоначалното си проучване тя е приела, че двата следпродажбени пазара не представляват отделни релевантни пазари, а следва да се разглеждат съвместно с първичния пазар (параграф 17 от обжалваното решение).

72 Жалбоподателят извежда по същество две оплаквания по отношение на тези изводи. От една страна, счита, че Комисията погрешно е заменила с понятието „луксозни или престижни часовници" понятието „часовници, които си струва да бъдат поправяни", което той е използвал в хода на административното производство. От друга страна, намира, че Комисията погрешно е приела, че пазарът на услуги за поправка и поддръжка на часовници и „пазарът на резервни части" не са отделни пазари, а трябва да се разглеждат съвместно с пазара на луксозни или престижни часовници. Той твърди също, че специфичните за съответните марки резервни части не са заменяеми, поради което всеки производител се намира в монополно положение по отношение на специфичните резервни части, които произвежда.

По първото оплакване, изведено от погрешното заменяне с понятието „луксозни или престижни часовници“ на понятието „часовници, които си струва да бъдат поправяни“

73 По отношение на първото оплакване на жалбоподателя най-напред трябва да се посочи бележката, която той сам прави на стр. 5 от жалбата, че търсене за резервни части е налице само за „скъпите часовници“, като се има предвид, че при повреда по-евтините часовници просто се заменят с други. На второ място, той посочва в писмото си от 30 януари 2008 г., че цената на часовниците, „когато са нови“, за които се отнася жалбата, е от 1 500 до 4 000 евро, докато според цитирания от Комисията в неокончателното ѝ становище експерт основната функция на часовника, т.е. измерването на времето, се изпълнява точно и изцяло от часовници с цена от около 25 евро.

74 Тъй като обаче цените на часовниците от посочената от жалбоподателя гама са 60 до 160 пъти по-високи от цените на най-евтините часовници, които въпреки това изпълняват основната си функция по надежден начин, Общият съд намира, че Комисията не е допуснала грешка, приемайки разглежданите в жалбата часовници за „луксозни или престижни“.

75 Поради това първото оплакване на жалбоподателя следва да се отхвърли.

По второто оплакване, изведено от липсата на отделно разглеждане на пазара на услугите за поправка и поддръжка на часовници и на този за резервни части

76 С второто си оплакване жалбоподателят подлага на критика обстоятелството, че Комисията не е разгледала пазара на услугите за поправка и поддръжка на часовници и този или тези за резервни части като отделни релевантни пазари, а ги е разгледала съвместно като едно цяло с пазара на луксозни или престижни часовници. Освен това жалбоподателят упреква Комисията, че в обжалваното решение не е взела предвид обстоятелството, че специфичните за съответните марки резервни части не са заменяеми.

77 По отношение на тези следпродажбени пазари Комисията е направила в обжалваното решение следните общи изводи:

„г) Следпродажбени пазари

(17) Както бе обяснено в параграф 15 по-горе, Комисията разгледа два следпродажбени пазара: този на следпродажбените услуги (поправка и поддръжка) и този на резервните части, като тези два пазара се считат за типични примери за следпродажбени пазари. Първоначалната преценка на състоянието на първичния пазар за производство и продажба на луксозни или престижни часовници, както и на следпродажбените пазари, води до заключението, че следпродажбените пазари не трябва да се разглеждат като пазари на обособени релевантни продукти, а трябва да се разглеждат съвместно с първичния пазар […]

(18) Освен това, дори да се предположи, че тези пазари трябва да се разглеждат като обособени релевантни пазари, обстоятелството, че изглежда първичният пазар е конкурентен, прави малко вероятно съществуването на евентуални антиконкурентни въздействия. В частност увеличенията на цените на следпродажбените пазари имат тенденция да не носят рентабилност поради тяхното въздействие върху продажбите на първичния пазар освен при намаление на цените на първичния пазар, което да компенсира по-високите цени на следпродажбените пазари. Следователно има голяма вероятност конкуренцията на първичния пазар да осигури обща конкурентоспособна цена за пакета продукти и услуги както на първичния пазар, така и на следпродажбените пазари (макар клиентите да не основават избора си на точно пресмятане на жизнения цикъл).“

— Относно проучването на пазара на резервни части

78 Първо трябва да се разгледа изводът на Комисията, че пазарът на резервни части за луксозните или престижни часовници не е отделен релевантен пазар. По този въпрос Комисията приема следното:

„(ii) Конструктивни елементи и резервни части за луксозни или престижни часовници

(23) Както бе посочено по-горе, следпродажбеният пазар за конструктивни елементи за луксозни или престижни часовници, изглежда, зависи от първичния пазар на тези часовници и е тясно свързан с него. Този извод е в противоречие с направеното от [жалбоподателя] заключение, че пазарът на резервни части в случая е обособен пазар […]

(24) Комисията освен това взе предвид обстоятелството, че е възможно следпродажбеният пазар, включващ вторични продукти (резервни части) за дадена марка първични продукти, да не бъде релевантен пазар в два случая: на първо място, когато потребителят има възможност да се насочи към вторичните продукти на друг производител и на второ място, когато има възможност да смени първичния продукт и следователно да избегне по-високите цени на следпродажбения пазар. Очевидно в случая потребителите не са възпрепятствани да се спрат на друг първичен или вторичен продукт.

(25) Що се отнася до възможността да се спрат на вторични продукти на друг производител, трябва да се отбележи, че [жалбоподателят] не е успял да даде цялостно, точно и последователно обяснение за обхвата и границите на заместимостта на резервните части за луксозните или престижни часовници.

(26) Въпреки това, що се отнася до възможността да се спрат на друг първичен продукт, потенциалните купувачи на луксозни или престижни часовници са напълно свободни да избират измежду многото съществуващи и конкуриращи се марки на луксозни или престижни часовници. Относно клиентите, които вече притежават такива часовници, поначало е възможно те да сменят първичния продукт основно поради това че много луксозни или престижни часовници могат да имат висока остатъчна стойност на множество пазари за употребявани стоки и тъй като направените във връзка със смяната разходи, например за обучение, промяна на навиците, инсталиране, софтуер и пр., не са свързани с никакви инвестиции, което прави смяната още по-лесна. Предвид посоченото се оказва, че потребителите имат на разположение голям набор от възможности да преминат от един първичен продукт към друг, без да правят извънредни разходи."

79 По този начин, според изведеното в параграф 24 от обжалваното решение общо заключение има две хипотезите, при които пазарът за резервни части за първичните продукти на дадена марка може да не представлява отделен релевантен пазар: първо, когато потребителят може да се насочи към произведените от друг производител резервни части; второ, когато потребителят може да се насочи към друг първичен продукт, за да избегне увеличаване на цената на пазара на резервни части.

80 Следва да се посочи, че само по себе си, това общо заключение не се оспорва от жалбоподателя. Освен това Общият съд счита, че то е съвместимо с посочената в точка 67 по-горе съдебна практика и с Известието относно определянето на съответния пазар, при условие все пак че се докаже, в случай на умерено и постоянно увеличаване на цената на вторичните продукти, че достатъчен брой потребители биха се насочили към другите първични или вторични продукти, което да направи подобно увеличаване нерентабилно.

81 При това положение трябва да се разгледат изложените от Комисията в обжалваното решение съображения относно прилагането на възприетите от нея в параграф 24 от решението критерии.

82 Предварително трябва да се отбележи, че дори в останалата част на обжалваното решение Комисията да разглежда „пазара за резервни части“ като един цялостен следпродажбен пазар (вж. по-специално параграфи 17 и 23 от обжалваното решение), в параграф 24 от обжалваното решение тя разглежда хипотезите, при които един „пазар [за резервни части] за дадена марка първични продукти“ може да не представлява отделен релевантен пазар.

83 Трябва да се посочи, че параграфи 24—26 от обжалваното решение се отнасят до две донякъде обособени части от определението за релевантен пазар. На първо място, следва да се разбере дали всички резервни части за луксозни или престижни часовници образуват един цялостен пазар или представляват множество пазари, като специфичните за марките резервни части представляват отделни пазари. Обстоятелствата, които се отнасят до този въпрос — възможността потребителят да се насочи към произведени от друг производител резервни части, за да избегне увеличаването на цените, наложено от определен производител, — са разгледани от Комисията в параграф 25 от обжалваното решение. На второ място, трябва да се установи дали пазарът на резервни части или множеството пазари на резервни части трябва да се разглеждат като отделни релевантни пазари, или трябва да се разглеждат съвместно с първичния пазар на луксозни или престижни часовници като един цялостен обединен релевантен пазар. Обстоятелствата, свързани с този въпрос — относно възможността потребителят да се насочи към друг първичен продукт, за да избегне увеличаването на цените на резервните части на определен производител, — са разгледани от Комисията в параграф 26 от обжалваното решение.

84 На първо място, по отношение на възможността потребителят да се насочи към произведени от други производители резервни части още в самото начало трябва да се констатира, че съгласно съдебната практика и цитираното в точки 67—70 по-горе Известие относно определянето на съответния пазар въпросът за съществуването на такава възможност, и оттук въпросът за това дали става дума за един пазар за резервни части или за множество пазари за специфични за марките резервни части, зависи основно от съществуването на достатъчна степен на заместимост на произведените от различните производители резервни части.

85 В това отношение от текста на обжалваното решение е видно, че Комисията е избрала да не изразява изрично становище по заместимостта на произведените от различните производители резервни части, като се е ограничила със

заключението в параграф 25 от обжалваното решение, че „[жалбоподателят] не е успял да даде цялостно, точно и последователно обяснение за обхвата и границите на заместимостта на резервните части за луксозните или престижни часовници“.

86 Този подход контрастира с неокончателното становище, в което Комисията изрично твърди, че поначало не е налице заместимост между принадлежащите на различни марки резервни части поради разликите, свързани с размера, дизайна и други фактори. По този начин съгласно неокончателното становище производителите на луксозни или престижни часовници са единствените доставчици на специфичните гами резервни части за своите собствени марки.

87 Встъпилата страна също така заявява, че конструктивните елементи на всеки часовник са различни и голяма част от резервните части за часовниците ѝ не са взаимозаменяеми с произведените от други производители части поради отсъствието на съвместимост с първичните продукти.

88 Освен това от материалите по делото е видно, че в хода на административното производство жалбоподателят е предоставил преписи от решението на швейцарските органи по защита на конкуренцията по делото ETA SA Manufacture horlogère suisse (Сборник с решения и съобщения на швейцарските органи по защита на конкуренцията, 2005/1, стр. 128) и на едно неокончателно становище от 12 юли 2002 г. на нидерландския орган по защита на конкуренцията относно жалба, подобна на подадената до Комисията. Нидерландският орган по защита на конкуренцията е приел, че „резервните части за разглежданите часовници [са] свързани с марката и не [са] заместими“, поради което съществували множество пазари, а именно по един пазар за специфичните за всяка марка резервни части. Швейцарските органи по защита на конкуренцията приемат, че конструктивните елементи на часовниците, които са съвместими с дадена група часовници, не са заместими с конструктивните елементи, съвместими с други групи, поради което произведените от ETA конструктивни елементи и резервни части принадлежат към множество релевантни пазари.

89 Независимо от това дали тези обстоятелства е трябвало да се вземат предвид от Комисията в обжалваното решение, или са в състояние да оборят преценката на Комисията, трябва да се констатира, че възможността потребителят да се насочи към произведени от друг производител резервни части, за да избегне увеличаване на цената на резервните части, изобщо не е доказана в обжалваното решение. Следователно Комисията не е имала право да се позове на тази хипотеза при определянето на релевантния в случая пазар.

90 Освен това, ако Комисията беше решила да вземе отношение по въпроса за заместимостта на резервните части, не би могло да се изключи възможността тя да достигне до заключението, най-вече въз основа на преценката във временното си становище и на фактическите обстоятелства, съдържащи се в решението на швейцарския орган по защита на конкуренцията и неокончателното становище на нидерландския орган по защита на конкуренцията, че поначало не съществува заместимост между принадлежащите към различните марки резервни части, поради което не може да съществува действителна конкуренция между тези части, най-малко по отношение на частите, които са специфични за отделните марки.

91 На второ място, следва да се разгледа заключението на Комисията, че потребителите могат да избегнат увеличаването на цените на резервните части, като се насочат към друг първичен продукт.

92 Първо, съгласно обжалваното решение тази възможност съществува дори когато потребителят вече притежава луксозен или престижен часовник, тъй като този часовник може да има висока остатъчна стойност на пазара за употребявани стоки. Освен това тази възможност била улеснена от обстоятелството, че тя не предполага по-специално никакво разучаване, промяна на навиците, инсталиране и софтуер.

93 Най-напред следва да се посочи, че поради сложността на поправката и поддръжката на часовници търсенето на резервни части по принцип не произтича от ползвателите на часовници, а от специалистите, които предоставят тези услуги. Поради това от гледна точка на потребителя увеличаването на цените на резервните части обикновено би се включвало в цената на тези услуги.

94 По-нататък трябва да се посочи, че в рамките на своя анализ, въз основа на който Комисията е направила заключението си относно възможността потребителят да се насочи към друг първичен продукт, тя изобщо не взема предвид направения от нея в параграф 22 от обжалваното решение извод, че разходите за следпродажбени услуги през времето на живот на часовниците са малки в сравнение с първоначалния разход за самия луксозен или престижен часовник, както и че потребителят го счита за относително незначителен елемент, включен в общата цена.

95 В това отношение от предоставените по искане на Общия съд документи и от изявленията на встъпилата страна е видно, че при повечето модели общите разходи за услуги за поправка и поддръжка на такива часовници за период от десет години остават под 5 % от покупната цена на нов часовник. Освен това трябва да се подчертае, че цената на резервните части обикновено е включена в тези разходи, поради което представлява още по-малък процент от покупната цена на нов часовник. Така се оказва, че умереното увеличение на цената на резервните части остава незначителна сума спрямо цената на нов луксозен или престижен часовник.

96 Но това обстоятелство само по себе си е в състояние да подкопае валидността на направеното от Комисията заключение относно възможността на потребителя да се насочи към друг първичен продукт. Всъщност Комисията не доказва, че потребителят би могъл да направи разумен избор да се обърне към друг първичен продукт с цел да избегне увеличаване на цената на услугите за поправка и поддръжка вследствие на умерено увеличаване на цената на резервните части

предвид обстоятелството, че закупуването на друг първичен продукт предполага съществено по-високи разходи.

97 Наличието според Комисията на пазар за употребявани стоки и за часовниците не би могло да поправи този пропуск в преценката ѝ. В параграф 26 от обжалваното решение тя се задоволява да посочи, че „поначало е възможно те да сменят първичния продукт основно поради това че много луксозни или престижни часовници могат да имат висока остатъчна стойност на множество пазари за употребявани стоки".

98 В това отношение Комисията не твърди, че всички, нито дори че повечето луксозни или престижни часовници имат висока остатъчна стойност на пазара за употребявани стоки. По този начин от обжалваното решение излиза, че продажбата на разумна цена на луксозен или престижен часовник на пазара за употребявани стоки е само възможност. Нещо повече, Комисията изобщо не е разгледала въпроса дали дори в случай на продажба на пазара за употребявани стоки разликата между получената цена и заплатената за друг часовник цена — и следователно понесената от потребителя загуба в резултат от смяната на часовника — ще остане по-ниска от сумата, която би могла да се спести, като по този начин се избегне умерено увеличаване на цената на резервните части за дадена марка.

99 Следва да се добави, че за да се продаде часовник на пазара за употребявани стоки, трябва поначало да се гарантира, че той е в добро състояние. В този смисъл потребителят по принцип ще трябва да поправи часовника, преди да го продаде, тъй като в противен случай купувачът ще трябва да поеме разходите за тази поправка, което при всички случаи ще се отрази върху получената от потребителя продажбена цена. Поради това тезата на Комисията, съгласно която потребителят може да избегне увеличаването на цената на резервните части чрез продажба на часовника си на пазара за употребявани стоки и закупуване на друг часовник, е напълно неправдоподобна, поради това че евентуалното увеличаване на цената на резервните части трябва при всички положения да бъде прието от потребителя.

100 Накрая, в параграф 26 от обжалваното решение Комисията изтъква, че разходите за смяна с друг първичен продукт не предполагат никакви инвестиции, например обучение, промяна на навиците, инсталиране или софтуер, което прави смяната далеч по-лесна.

101 Във връзка с това следва да се посочи, че по отношение на пазара на резервни части Комисията е избрала да възприеме гледната точка на крайния потребител (ползвателя на часовника). Типично е обаче използването на такава потребителска стока да не предполага никакви инвестиции за обучение, промяна на навиците, инсталиране или софтуер. По този начин Комисията не би имала основание да твърди, че отсъствието на необходимост от такива инвестиции улеснява смяната с друг първичен продукт.

102 Въз основа на гореизложеното следва да се заключи, че Комисията не е доказала в параграф 26 от обжалваното решение възможността потребителите, които вече притежават луксозни или престижни часовници, съзнателно да се насочат към друг първичен продукт с цел да избегнат увеличаване на цената на резервните части. Изведените от Комисията обстоятелства насочват само към чисто теоретична възможност за преминаване към друг първичен продукт, която не би могла да бъде достатъчно доказателство с оглед на определянето на релевантния пазар. В действителност то почива на разбирането, че съществува действителна конкуренция, която предполага достатъчен брой потребители да се насочат действително към друг първичен продукт в случай на умерено увеличаване на цената на резервните части, с което увеличаването да стане нерентабилно (вж. точки 67, 69 и 70 по-горе).

103 Второ, следва да се разгледа значението на съдържащото се в параграф 26 и в бележката под линия 27 от обжалваното решение твърдение, че потенциалните купувачи на луксозни или престижни часовници могат свободно да избират между множество съществуващи и конкуриращи се марки луксозни или

престижни часовници. По този повод Комисията посочи в съдебното заседание, че що се отнася до потребителите, които вече притежават часовници, посочените в обжалваното решение обстоятелства не представляват основният довод за направеното от нея заключение относно определянето на релевантния пазар. Според нея причината, поради която е подходящо първичният пазар и следпродажбените пазари да бъдат разглеждани съвместно като цялостен обединен пазар („системен пазар"), е, че увеличаването на цените на следпродажбените пазари би имало за последица изместване на търсенето към продукти на другите производители на първичния пазар — нещо, което би направило увеличаването нерентабилно.

104 Следва да се отбележи, че този подход е съвместим със съдебната практика предвид това, че в рамките на определянето на релевантния пазар не следва да се проучват само обективните характеристики на разглежданите продукти и услуги, но също така следва да се вземат под внимание условията на конкуренцията и структурата на търсенето и предлагането на пазара (вж. точка 67 по-горе).

105 Въпреки това от цитираната в точка 67 по-горе съдебна практика и от Известието относно определянето на съответния пазар следва, че за да бъдат разглеждани съвместно първичният пазар и следпродажбените пазари евентуално като цялостен обединен или „системен пазар", в изведената от Комисията хипотеза (вж. точка 103 по-горе) трябва да се докаже, че достатъчен брой потребители биха се насочили към другите първични продукти в случай на умерено увеличаване на цените на принадлежащите към следпродажбените пазари продукти или услуги, с което увеличаването да стане нерентабилно (в този смисъл вж. също Решение на Общия съд от 12 декември 1991 г. по дело Hilti/Комисия, T-30/89, Recueil, стр. II-1439, точка 75). С други думи, противно на твърдението на Комисията в параграф 26 и в бележката под линия 27 от обжалваното решение, единствено възможността на потребителя да избира между множеството съществуващи марки на първични продукти не е достатъчна, за да се разглеждат първичният пазар и следпродажбените пазари като цялостен пазар, ако не се докаже, че този избор се упражнява именно в зависимост от условията на конкуренцията на вторичния пазар.

106 В дадения случай обаче Комисията не е доказала в обжалваното решение, че увеличаването на цените на даден производител на следпродажбените пазари би имало въздействие върху обема на неговите продажби на първичния пазар. Напротив, тя многократно подчертава, че разходите за услугите за поддръжка и поправка (в които е включена цената на резервните части) са малки и незначителни в сравнение с първоначалната цена на самия луксозен или престижен часовник (вж. точка 94 по-горе). Според твърдението на Комисията в бележка под линия 27 от обжалваното решение тези разходи остават малки в сравнение с първоначалната цена, дори да се вземе предвид цялата продължителност на живота на продукта, поради което е малко вероятно потенциалните купувачи да изчисляват този разход спрямо цялата продължителност на живот на първичния продукт. От това в същата бележка под линия Комисията прави извода, че „при избора на часовник потребителят не възприема като критерий разходите за следпродажбените услуги“.

107 При това положение, предвид гореизложеното, Комисията не е доказала, че потребителите, които вече притежават луксозни или престижни часовници, могат разумно да се насочат към друг първичен продукт с цел да избегнат увеличаване на цената на резервните части, нито че поначало цената на резервните части влияе на конкуренцията между първичните продукти. Следователно тя не е доказала, че умереното увеличаване на цената на резервните части от производителя би предизвикало изместване на търсенето към часовниците на другите производители, правейки това увеличаване нерентабилно. По този начин, разглеждайки ги съвместно като части от цялостен пазар, тя е допуснала явна грешка в преценката.

108 Този извод се потвърждава от обстоятелството, както следва и от решението на швейцарските органи по защита на конкуренцията по делото ETA SA Manufacture horlogère suisse, че ETA е най-големият производител на конструктивни елементи и на резервни части за швейцарски часовници, включително за луксозни или престижни часовници. Това дружество обаче не произвежда самите часовници. Според съдебната практика, ако някои икономически оператори са специализирани и осъществяват дейност само на следпродажбения за даден първичен пазар, това само по себе си представлява сериозен показател за съществуването на специфичен пазар (вж. в този смисъл и по аналогия Решение по дело Hilti/Комисия, точка 105 по-горе, точка 67).

109 Поради това следва да се приеме, че не е изключено — ако тази грешка липсваше, и в случай че Комисията бе взела предвид собствения си извод от неокончателното становище относно отсъствието като цяло на заместимост между принадлежащите на различни марки резервни части, както и посочените в тази връзка от жалбоподателя обстоятелства (вж. точки 86, 88 и 89 по-горе) — тя да бе достигнала до заключението, че съществуват отделни релевантни пазари за специфичните за марките резервни части в зависимост от тяхната заместимост.

— Относно проучването на пазара на услуги за поправка и поддръжка

110 Що се отнася до пазара на услуги за поправка и поддръжка на часовници, следва да се разгледа въпросът дали заключението на Комисията в параграф 17 от обжалваното решение, че този пазар не би трябвало да се разглежда като отделен релевантен пазар, е оправдано от съображенията в параграфи 19—22 от обжалваното решение.

111 В тези параграфи Комисията твърди следното:

„(i) Следпродажбена поддръжка и поправка

(19) Изглежда естествената еволюция на пазара, характеризираща се с подновеното търсене на сложни часовникови механизми в сектора на луксозните

или престижни часовници, е причина голяма част от обединенията, произвеждащи такива часовници, да променят политиката си и да позволят поддръжката и поправката им да се осъществява само в рамките на собствената им селективна дистрибуторска система. През последните двадесет години един след друг и в зависимост от приоритета, който всеки конкретен производител предоставя на сегмента на луксозните продукти, производителите на луксозни или престижни часовници са възприели тази особена стратегия за доставяне на следпродажбените услуги.

(20) Комисията отбелязва, че производителите на часовници възприемат следпродажбената поддръжка и поправка като допълнителна спрямо разпространението на часовниците услуга, което се потвърждава именно от размера на доходите на производителите на часовници на този пазар. Този доход не е значим и средно представлява малка част от всички получени доходи. Освен това производителите на луксозни или престижни часовници считат установяването на еднообразна и единна мрежа за висококачествени следпродажбени услуги като съществен елемент, направляван от търсенето на клиентите и представляващ основна съставна част от конкурентната им стратегия на първичния пазар, която е неразривно свързана с нея. Според производителите първичният продукт би изгубил от своята стойност пред клиентите, ако обликът му се свързва с всичко друго, освен със съвременна следпродажбена поддръжка, която е присъща на марката и се осъществява или от самите производители на часовници, или в лицензирани сервизни центрове.

(21) Що се отнася до самостоятелно заетите часовникари, поправящи часовници, изглежда те невинаги са в състояние да отговорят на критериите за подбор по отношение на установените от производителите на часовници изисквания за качество на техните лицензирани ателиета за поправка […] Освен това според някои производители на часовници до 30 % от осъществяваните в техните центрове за следпродажбено обслужване поправки са свързани с повреди, причинени от неподходящо осъществени и неправилни поправки от страна на поправящи часовници часовникари, които нямат необходимите познания и компетентност.

(22) Също така следва да се посочи друга особеност на разглеждания продукт, която се състои в това, че за клиента разходите за следпродажбени услуги за цялата продължителност на живот на луксозния или престижен часовник са минимални в сравнение с първоначалния разход за самия часовник, поради което и клиентите ги възприемат като един относително малък елемент от цената на целия „пакет““.

112 Първо, трябва да се припомни (вж. точка 108 по-горе), че ако някои икономически оператори са специализирани и осъществяват дейност само на свързания с първичен или на следпродажбения за даден първичен пазар, това само по себе си представлява сериозен показател за съществуването на специфичен пазар.

113 Впрочем жалбоподателят изтъква в хода на административното производство, че самостоятелно заетите часовникари, които съставляват отделно съсловие, не осъществяват дейност на пазара на часовници, а само на пазара на услугите за поправка и поддръжка на часовниците и това само по себе си е показателно за съществуването на отделен пазар на тези услуги. Комисията е пропуснала да вземе предвид този изтъкнат от жалбоподателя сериозен показател.

114 Второ, трябва да са отбележи, че макар обстоятелствата в дадения случай да се много специфични предвид това, че става дума, от една страна, за продуктов пазар и от друга, за пазар на следпродажбени услуги, Комисията трябва да държи сметка за отнасящата се до определянето на релевантния пазар съдебна практика, когато избира да разглежда следпродажбения пазар съвместно с първичния пазар евентуално като цялостен релевантен пазар.

115 С изключение обаче на твърдението, че разходите за следпродажбени услуги са минимални в сравнение с първоначалния разход за даден луксозен или престижен часовник, никое от изброените в параграфи 19—22 от обжалваното решение съображения на Комисията няма отношение към посочените елементи от цитираната в точка 67 по-горе съдебна практика, нито впрочем към тези, които са посочени в Известието относно определянето на съответния пазар (вж. точки 68—70 по-горе).

116 Освен това трябва да се отбележи, че Комисията не е направила анализа, който е приела за най-подходящ по отношение на пазара или пазарите за резервни части, а именно mutatis mutandis анализа, който цели да установи дали потребителите могат да избегнат увеличаване на цената на услугите за поправка и поддръжка, като се насочат към първичните продукти на други производители.

117 Трето, трябва да се напомни, че съгласно параграф 22 от обжалваното решение разходите за следпродажбени услуги са малки в сравнение с първоначалния разход за самия часовник и че според бележка под линия 27 от обжалваното решение „при избора на часовник потребителят не възприема като критерий разходите за следпродажбените услуги“.

118 Поради това, с оглед на тези обстоятелства и при липсата на друго доказателство в обжалваното решение, което да отчита приетите от съдебната практика и от Известието относно определянето на съответния пазар критерии (цитирани в точки 67—70 по-горе), Общият съд намира за недоказано от Комисията обстоятелството, че умереното увеличаване на цените на пазара на услуги би предизвикало изместване на търсенето на пазара на луксозни или престижни

часовници, което би могло да направи увеличаването нерентабилно, нито че поначало цената на услугите влияе на конкуренцията между първичните продукти.

119 От това следва, че Комисията не може да направи извод въз основа на изложените в параграфи 19—22 от обжалваното решение съображения, че пазарът на услуги за поправка и поддръжка на часовници не е обособен релевантен пазар, а напротив, трябва да се разглежда съвместно с този на луксозните или престижни часовници. Следователно в това отношение Комисията е допуснала явна грешка в преценката.

120 Доколкото изводите на Комисията, съгласно които пазарът на услуги за поправка и поддръжка на часовници и този или тези за резервни части не са релевантни пазари, които трябва да се разглеждат поотделно, са опорочени от явни грешки в преценката, следва да се разгледа дали въпреки тези недостатъци Комисията е имала основание да заключи, че не съществува достатъчен общностен интерес от продължаването на разследването ѝ.

121 От обжалваното решение е ясно, че слабата вероятност за съществуване на нарушения на членове 81 ЕО и 82 ЕО е сред основните доводи в подкрепа на извода на Комисията за липсата на такъв интерес. Поради това следва да се разгледа дали погрешното определяне на релевантния пазар е могло да има значение за изводите на Комисията относно вероятността да съществуват нарушения на общностните правила на конкуренцията.

3. *Относно нарушението на член 81 ЕО*

Доводи на страните

122 Жалбоподателят изтъква, че швейцарските производители на часовници всъщност са се споразумели да отстранят самостоятелно заетите часовникари, поправящи часовници, от общностния пазар на услугите за поддръжка и поправка на часовници, нарушавайки по този начин член 81 ЕО. Освен това според него Комисията погрешно е възприела практиката, състоящата се в отказ за доставяне на резервни части на самостоятелно заетите часовникари, поправящи часовници, като селективна дистрибуторска система, ползваща се от предвиденото в Регламент № 2790/1999 блоково изключение.

123 По отношение на параграфи 27 и 28 от обжалваното решение, в които Комисията твърди, че не е открила никакво доказателство за съществуването на съгласувана практика, жалбоподателят посочва, че съществуването на такава практика обикновено не се проявява посредством преки, а посредством косвени доказателства. В дадения случай обаче жалбоподателят предоставил в хода на административното производство множество индикации в тази насока. На първо място, той посочил, че повечето швейцарски производители на часовници са прекратили доставката на резервни части в рамките на определен период; на второ място, почти всички производители, срещу които е насочена жалбата, принадлежат към добре организирани „групи“ производители и на трето място, те всички са се срещали редовно, за да обсъждат стратегически въпроси в качеството на членове на Швейцарската часовникарска федерация (Fédération horlogère suisse, FHS). Комисията обаче пропуснала да вземе предвид тези обстоятелства и се ограничила да оспори продължителността на периода, през който е съществувал действителен отказ на швейцарските производители на часовници да продължат да доставят резервни части (параграф 16 от обжалваното решение). Дори това оспорване от страна на Комисията било неоснователно предвид това, че жалбоподателят ѝ предоставил документ, посочващ каква е концентрацията във времето на отказите, оспорени в определена държава членка.

124 Във всички случаи според жалбоподателя Комисията погрешно е направила извода, че разглежданата практика можела да се ползва от изключението от прилагането на член 81, параграф 1 ЕО, тъй като предвидените в член 81, параграф 3 ЕО условия, така както са уточнени в Регламент № 2790/1999, не са изпълнени.

125 Комисията изтъква, че съгласно направените от нея разяснения в параграфи 27 и 28 от обжалваното решение в хода на своето разследване не е открила никакви доказателства за съгласувана практика или споразумение между производителите на луксозни или престижни часовници. Жалбоподателят не ѝ предоставил никаква надеждна информация, въз основа на която да констатира нарушение на член 81 ЕО. Тъкмо обратно, първичният пазар на часовници се оказал конкурентен, което жалбоподателят не оспорил.

126 Що се отнася до предоставения от жалбоподателя документ за концентрацията на отказите във времето, Комисията подчертава, че той бил съставен от самия жалбоподател, без да е уточнен неговият източник, и се отнасял само до една държава членка. Поради това този документ имал слаба доказателствена стойност. Във всеки случай той показвал прогресивния отказ да се доставят резервни части за часовници в периода 1985—2008 г., отразявайки естествената еволюция на пазара.

127 Комисията поддържа, че въведената от швейцарските производители на часовници селективна дистрибуторска система е съобразена с разпоредбите на Регламент № 2790/1999 и че няма никакво доказателство за съществуването на противоречащи на член 4, буква а) от този регламент практики. Обстоятелството, че швейцарските производители на часовници са променили практиката си, като са избрали селективна дистрибуторска система, основана на качествени критерии, било изцяло резултат от динамиката на пазара и отговаряло на потребителското търсене, както и на целите на производителите да гарантират услуги с по-високо качество.

128 Встъпилата страна посочва, че твърдението на жалбоподателя за концентрация на отказите във времето, което обхваща периода от „около две години“ преди подаването на жалбата, не отговаря на действителността.

129 Освен това встъпилата страна се присъединява към направеното от Комисията заключение, че качеството на предоставяните от самостоятелно заетите часовникари, поправящи часовници, следпродажбени услуги е предмет на повече оплаквания, отколкото поправките, осъществявани от лицензираните продавачи на дребно или от самите производители.

Съображения на Общия съд

130 На първо място, по отношение на оплакването на жалбоподателя за съществуването на съглашение между швейцарските производители на часовници трябва да се посочи, че жалбоподателят не е успял да докаже незаконосъобразността на изложеното в параграф 28 от обжалваното решение заключение на Комисията, съгласно което жалбоподателят не е предоставил никакво доказателство, позволяващо да се заподозре съществуването на съглашение или на съгласувана практика, целящи отстраняването на самостоятелно заетите часовникари от пазара на услугите за поправка и поддръжка на луксозни или престижни часовници.

131 В частност следва да се отбележи, че документът, озаглавен „движение на отказите“, показва, че през 1985 г. само 3 марки са отказали да доставят резервни части, през 1990 г. този брой е бил 5, през 1995 г. — 15, през 2000 г. — 35, през 2005 г. — 38 и накрая, през 2008 г., броят е достигнал 50.

132 Поради това трябва да се отбележи, че дори този изготвен от жалбоподателя документ потвърждава становището на Комисията, според което движението на отказите не е следствие от наличието на картел, а от последователно приети от швейцарските производители на часовници независими търговски решения.

133 На второ място, жалбоподателят изтъква, че практиката на селективна дистрибуция на резервните части, която предполага отказ от доставяне на тези части на самостоятелно заетите часовникари, и забраната за включените в мрежата предприятия да доставят тези части на оператори извън тази мрежа е практика, противоречаща на член 81 ЕО, и не би могла да се ползва от предоставеното с Регламент № 2790/1999 блоково изключение.

134 Следва да се припомни, че член 2, параграф 1 от посочения регламент гласи:

„В съответствие с член 81, параграф [3 ЕО] и съгласно разпоредбите на настоящия регламент е постановено, че член 81, параграф 1 [ЕО] няма да се прилага към споразумения или съгласувани практики, сключени между две или повече предприятия, всяко от които функционира, за целите на споразумението, на различно ниво от производствената верига или от дистрибуторската мрежа, [относно] условията, при които страните могат да купуват, продават или препродават определени стоки или услуги („вертикални споразумения“).

Това изключение се прилага, доколкото такива споразумения съдържат ограничения за конкуренцията, попадащи в приложното поле на член 81, параграф 1 [ЕО] („вертикални ограничения“).“

135 Съгласно член 3 от същия регламент „изключението, предвидено в член 2, се прилага, при условие че пазарният дял, притежаван от доставчика, не надвишава 30 % от релевантния пазар, на който той продава договорните стоки или услуги.“

136 Освен това, съгласно параграф 94 от Насоките за вертикалните ограничения (ОВ C 291, 2000 г., стр. 1; Специално издание на български език, 2007 г., глава 8, том 3, стр. 178):

„[К]огато даден доставчик произвежда както оригиналното оборудване, така и резервните части или частите за подмяна за това оборудване, доставчикът често ще бъде единственият или главният доставчик на следпродажбения пазар на резервните части и частите за подмяна […] Съответният пазар за прилагането на [Регламент № 2790/1999] може да бъде пазарът на оригиналното оборудване, включващ и резервните части, или отделен пазар на оригинално оборудване и следпродажбен пазар, в зависимост от обстоятелствата в случая, като например въздействието от наложените ограничения, годността на оборудването и размера на разходите за ремонт и подновяване.“

137 В настоящия случай в параграф 33 от обжалваното решение Комисията прави в тази връзка следния извод:

„[…] Както това вече бе изяснено, направеният за целите на настоящото производство от Комисията анализ доведе до заключението, че следпродажбеният пазар на резервни части не следва да се възприема като обособен от първичния пазар. Поради това следва да се установи силата на даден производител на часовници на пазара като цяло, и в частност да се вземат предвид положението и силата му на първичния пазар. Поради това, като се държи сметка за това, че никой от визираните в жалбата производители на часовници не изглежда да заема господстващо положение на първичния пазар, нито притежава дял от над 30 % от пазара, то изглежда те биха могли да се ползват от регламента относно блоковото изключение.“

138 Следва да се напомни, че ако не беше налице установената в точка 107 по-горе явна грешка в преценката, нямаше да бъде изключено Комисията да направи извод за съществуването на отделни релевантни пазари, съставени от специфични за марките резервни части, съобразно тяхната заместимост.

139 Обжалваното решение обаче не съдържа никакво доказателство за това, че пазарният дял на швейцарските производители на часовници е по-нисък от 30 % и на пазарите за специфични за марките резервни части.

140 При това положение не би могло да се изключи, че ако не беше установената в точка 107 по-горе явна грешка в преценката и ако Комисията бе възпроизвела в обжалваното решение извода си от неокончателното становище, съгласно който производителите на луксозни или престижни часовници са единствените доставчици на специфичните гами от резервни части за собствените си марки, тя би достигнала до извода за неприложимостта на предоставеното от Регламент № 2790/1999 изключение предвид разпоредбата на член 3 от него.

141 Освен това следва да се подчертае, че в параграф 43 от обжалваното решение под заглавието „Заключение“, във връзка със слабата вероятност селективните дистрибуторски системи да нарушават член 81 ЕО, Комисията не споменава никакво друго обстоятелство освен приложимостта на блоковото изключение по силата на Регламент № 2790/1999. Поради това Общият съд намира, че това обстоятелство има решаващо значение в този смисъл.

142 Следователно трябва да се приеме, че посочената в точка 107 по-горе явна грешка в преценката засяга и извода на Комисията относно слабата вероятност за съществуване на нарушение на член 81 ЕО.

4. *Относно нарушението на член 82 ЕО*

Доводи на страните

143 По отношение на изводите на Комисията в параграфи 39—42 от обжалваното решение жалбоподателят изтъква, че в неокончателното становище тя е признала наличието на господстващо положение или на монопол у всеки швейцарски производител на часовници спрямо специфичните за неговата марка резервни части. Чрез отказа си да продължат да доставят резервни части за тях тези производители извършили злоупотреба.

144 Според жалбоподателя това, че пазарът на швейцарски часовници по мнението на Комисията е конкурентен пазар, няма отражение върху конкурентните условия на пазара на услуги за поддръжка и поправка, който в конкретния случай би следвало да се възприеме като отделен релевантен пазар. Той посочва, че този пазар вече не е конкурентен освен в известна степен по отношение на остатъчната конкуренция между самостоятелно заетите часовникари, поправящи часовници, и швейцарските производители на часовници. Практиката на швейцарските производители на часовници да отказват да продължават доставката на резервни части имала за цел да елиминира дори тази остатъчна конкуренция.

145 Комисията подчертава, че според анализа ѝ пазарът на часовници е първичен пазар, от който зависи изцяло следпродажбения пазар на резервните части за часовници. Оказвало се, че пазарът на часовници е достатъчно конкурентен и нямало данни за съществуването на колективно господстващо положение на швейцарските производители на часовници, нито a fortiori — за злоупотреба с господстващо положение.

146 Встъпилата страна твърди, че не заема господстващо положение на първичния пазар. Също така не били налице необходимите за установяването на господстващо положение условия.

Съображения на Общия съд

147 В параграф 41 от обжалваното решение Комисията посочва:

„[Щ]о се отнася до следпродажбените пазари, вече бе установено, [че] изглежда малко вероятно те да представляват пазар, който трябва да се разглежда отделно, поради което и въпросът за господстващото положение на тях не следва да се разглежда отделно от първичния пазар."

148 В параграф 44 от обжалваното решение, под заглавие „Заключение", Комисията изтъква:

„[А]нализът на пръв поглед води до заключението, че в случая следпродажбените пазари не представляват обособени пазари и на разгледаните следпродажбени пазари не изглежда да съществува нито колективно, нито индивидуално господстващо положение. При липсата на господстващо положение въпросът за наличието на злоупотреба става напълно несъстоятелен."

149 Както бе отбелязано в точка 109 по-горе, не е изключено при липса на посочената в точка 107 по-горе явна грешка в преценката Комисията да бе преценила,

че специфичните за марките резервни части образуват обособени релевантни пазари в зависимост от тяхната заместимост.

150 Следва да се отбележи, че обжалваното решение не съдържа никакъв анализ относно позицията, която швейцарските производители на часовници заемат на пазарите на специфичните за техните марки резервни части. По този начин в обжалваното решение Комисията не се разграничава от направеното от нея в неокончателното становище заключение, че производителите на луксозни или престижни часовници са единствените доставчици на специфични за техните марки гами от резервни части, нито се произнася по твърдението на жалбоподателя за това, че швейцарските производители на часовници имат господстващо положение на пазарите на специфични за техните марки резервни части.

151 Поради това не би могло да се изключи, че ако Комисията бе достигнала до извода за съществуването на отделни релевантни пазари, състоящи се от специфични за марките резервни части, и бе проучила положението, което швейцарските производители на часовници заемат на тези пазари, тя е щяла да възпроизведе заключението си от неокончателното становище, съгласно което производителите на луксозни или престижни часовници са единствените доставчици на специфични за техните марки гами от резервни части. Поради това не би могло да се изключи на тази основа констатацията от нейна страна, че тези производители имат господстващо положение и дори монопол поне що се отнася до някои гами от техните резервни части, които представляват релевантни пазари.

152 Предвид това, че за да направи своя извод за слабата вероятност от наличието на нарушение на член 82 ЕО, Комисията се е основала на отсъствието на господстващо положение на швейцарските производители на часовници, допуснатата при определянето на релевантния пазар явна грешка в преценката опорочава и посочения извод.

5. Относно преценката за наличие на достатъчен общностен интерес от продължаване на разследването

Доводи на страните

153 Жалбоподателят счита, че твърденията на Комисията в параграф 9 от обжалваното решение за ограниченото въздействие на твърдяното нарушение върху функционирането на общия пазар, за сложността на необходимото разследване и за ограничената вероятност да се установят нарушения са погрешни или поне не се подкрепят с никакво доказателство или довод. В частност той счита, че твърдението за ограниченото въздействие на твърдените нарушения е погрешно предвид възможността да изчезне една занаятчийска професия в рамките на Съюза.

154 Освен това жалбоподателят изтъква, че едновременно с приемането от страна на Комисията в параграф 14 от обжалваното решение, че „в дадения случай тя не е убедена в релевантността на пазара на луксозни или престижни часовници като (първичен) пазар", тя все пак запазва това определяне като основно в своята преценка. Също така, поради липсата на определяне на релевантния пазар, Комисията не могла, без да допусне логическа грешка, да не заключи, че „няма никакви данни, че функционирането на този пазар е нарушено".

155 Комисията е пропуснала да вземе предвид също обстоятелството, че твърдяното антиконкурентно поведение се отнася до всички държави членки, така че тя е била в най-изгодно положение да предприеме мерки, които възстановяват здравословната конкуренция в рамките на общия пазар. Жалбоподателят се позовава на съдебната практика, която се отнася до това дали като е препратила жалбоподателя към националните юрисдикции, Комисията е взела предвид обхвата на защитата, който те биха могли да предоставят. В дадения случай обаче решението на един национален орган или на една национална юрисдикция не би могло да разреши смущенията във функционирането на конкуренцията преди

всичко поради това че не всички марки швейцарски часовници били представени във всички държави членки.

156 Комисията се позовава на Решение по дело Ufex и др./Комисия, точка 28 по-горе (точка 79). Тя изтъква, че достатъчният общностен интерес за продължаването на дадено разследване следва да се преценява според критерия за балансираност. Чрез прилагането на този критерий тя можела да направи извода, че дадена жалба не представлява достатъчен общностен интерес за продължаване на предизвиканото от нея разследване, и то въз основа само на един фактор или на съчетание от различни фактори. Предвид това, че преценката за отразения в дадена жалба общностен интерес е функция на обстоятелствата във всеки конкретен случай, не следвало да се ограничава броят на критериите за преценка, на които тя би могла да се позове, нито обратно — да ѝ бъде налагано да прилага само някои критерии.

Съображения на Общия съд

157 Съгласно постоянната съдебна практика, когато Комисията решава да предостави степени на приоритет на подадени до нея жалби, тя може да определи поредността, в която тези жалби ще бъдат разгледани, и в качеството на критерий за приоритет да се позове на общностния интерес, който дадена преписка представлява (Решение по дело Tremblay и др./Комисия, точка 27 по-горе, точка 60; вж. в този смисъл на Решение на Общия съд от 18 септември 1992 г. по дело Automec/Комисия, T-24/90, Recueil, стр. II-2223, точки 83—85).

158 За да прецени общностния интерес от продължаване на разглеждането на дадена преписка, Комисията трябва да вземе предвид обстоятелствата в конкретния случай и преди всичко правните и фактически обстоятелства, които са ѝ

представени в подадената до нея жалба. От нея зависи преди всичко да претегли значимостта на твърдяното нарушение за функционирането на общия пазар, вероятността да докаже неговото извършване и обхвата на необходимите мерки за разследване, така че да може да изпълни при най-подходящи условия ролята си по надзор на спазването на членове 81 ЕО и 82 ЕО (вж. в този смисъл Решение по дело Automec/Комисия, точка 157 по-горе, точка 86, Решение по дело Tremblay и др./Комисия, точка 27 по-горе, точка 62 и Решение по дело Sodima/Комисия, точка 27 по-горе, точка 46).

159 В това отношение Общият съд трябва да провери преди всичко дали с решението си Комисията е претеглила значимостта на посегателството, което твърдяното нарушение е възможно да нанесе на функционирането на общия пазар, вероятността да се установи неговото съществуване и обхвата на необходимите мерки за разследване, така че да изпълни при най-подходящи условия ролята си по надзор на спазването на членове 81 ЕО и 82 ЕО (вж. Решение по дело Sodima/Комисия, точка 27 по-горе, точка 46 и цитираната съдебна практика).

160 Освен това трябва да се припомни цитираната в точка 65 по-горе съдебна практика, съгласно която контролът на Съда на Европейския съюз върху упражняването от страна на Комисията на признато ѝ при разглеждането на жалбите право на преценка не следва да води до замяна на преценката на самата Комисия с неговата преценка за общностния интерес, а цели да потвърди, че спорното решение не почива на неотговарящи на действителността факти и че не е опорочено от никаква грешка при прилагане на правото, нито пък от явна грешка в преценката или злоупотреба с власт.

161 Накрая следва да се припомни също, че явната грешка в преценката не е достатъчно основание за отмяна на спорното решение, ако с оглед на конкретните обстоятелства по случая тя няма решаващо за резултата значение (Решение на Общия съд от 12 септември 2007 г. по дело UFEX и др./Комисия, T-60/05, Сборник, стр. II-3397, точка 77; вж. в този смисъл Решение на Общия съд от 14 май 2002 г. по дело Graphischer Maschinenbau/Комисия, T-126/99, Recueil, стр. II-2427, точки 48 и 49). Също така, за да спази задължението си за мотивиране, достатъчно е Комисията да изложи фактите и правните съображения, които са

от съществено значение в контекста на решението (вж. Решение на Общия съд от 4 септември 2009 г. по дело Италия/Комисия, T-211/05, Сборник, стр. II-2777, точка 68 и цитираната съдебна практика).

162 Поради това е необходимо в контекста на обжалваното решение да се разгледа значението на съображенията, опорочени поради недостатъчно мотивиране (вж. точка 49 по-горе), от невземането под внимание на релевантните обстоятелства, въпреки задължението на Комисията да разгледа внимателно в тяхната цялост представените ѝ от жалбоподателя правни и фактически обстоятелства (вж. точка 33 по-горе), и от явни грешки в преценката (вж. точки 107 и119 по-горе), с оглед на това да се определи дали тези недостатъци могат да засегнат балансираната преценка на Комисията относно значимостта на твърдяното нарушение за функционирането на общия пазар, вероятността да се докаже това нарушение и обхвата на необходимите мерки за разследване.

163 В това отношение следва да се припомни, че направеният от Комисията извод за липсата на достатъчен общностен интерес от продължаване на разследването се основава на четири главни съображения. Първо, жалбата се отнася само до ограничен по размер пазар или пазарен сегмент, поради което и тяхното икономическо значение също е ограничено. Второ, въз основа на данните на нейно разположение, Комисията не може да стигне до извода, че съществува съглашение или съгласувана практика, и освен това няма вероятност въведените от швейцарските производители на часовници селективни дистрибуторски системи да не попадат в предоставеното от Регламент № 2790/1999 блоково изключение. Трето, след като двата следпродажбени пазара не са обособени пазари, изглежда не е налице никакво господстващо положение, поради което въпросът за наличието на злоупотреба е несъстоятелен. Четвърто, предвид оценката на Комисията за твърдените нарушения, дори в случай на отделяне на допълнителни ресурси за разследването на жалбата, вероятността да се установи нарушение на правилата за конкуренция остава слаба. Във всички случаи, дори да се установят нарушения, подходящи да ги разглеждат са, както изглежда,

органите по защита на конкуренцията и националните юрисдикции (вж. точки 8—11 по-горе).

164 На първо място, според Общия съд съображението, съгласно което жалбата се отнася само до ограничен по размер пазар или пазарен сегмент, поради което и тяхното икономическо значение също е ограничено, е изиграло важна роля при претеглянето от страна на Комисията на факторите за преценка с оглед на установяването на достатъчен общностен интерес за продължаване на разследването. Това съображение обаче е опорочено поради недостатъчни мотиви и нарушаване на задължението да се вземат предвид всички релевантни правни и фактически обстоятелства и тези обстоятелства, представени от жалбоподателя, да се разгледат внимателно в тяхната цялост (вж. точка 49 по-горе).

165 На второ място, следва да се припомни, че допуснатите от Комисията при определянето на релевантния пазар явни грешки в преценката опорочават и изводите ѝ относно ниската вероятност да съществуват нарушения на членове 81 ЕО и 82 ЕО.

166 Направеният от Комисията в параграф 14 от обжалваното решение извод, според който „в дадения случай тя не е убедена в релевантността на пазара на луксозни или престижни часовници като (първичен) пазар“ и при всички положения не се налага релевантният пазар да се дефинира точно, след като „няма[ло] никакви данни, че функционирането на този пазар е нарушено“, не би могъл да поправи тези недостатъци.

167 В това отношение трябва да се припомни следното становище на Комисията, отразено в параграф 33 от обжалваното решение (вж. точка 137 по-горе):

„[Н]аправеният [...] анализ доведе до заключението, че следпродажбеният пазар на резервни части не следва да се възприема като обособен от първичния пазар. Поради това следва да се установи силата на даден производител на часовници на пазара като цяло, и в частност да се вземат предвид положението и силата му на първичния пазар. Поради това, като се държи сметка за това, че никой от визираните в жалбата производители на часовници не изглежда да заема господстващо положение на първичния пазар, нито притежава дял от над 30 % от пазара, то изглежда те [могат] да се ползват от регламента относно блоковото изключение."

168 Също така трябва да се припомни становището на Комисията, отразено в параграф 44 от обжалваното решение (вж. точка 148 по-горе):

„[А]нализът на пръв поглед води до заключението, че в случая следпродажбените пазари не представляват обособени пазари и на разгледаните следпродажбени пазари не изглежда да съществува [...] господстващо положение. При липсата на господстващо положение въпросът за наличието на злоупотреба става напълно несъстоятелен."

169 Поради това от обжалваното решение ясно следва, че Комисията се опира на първоначалното определяне на пазара, за да подкрепи заключението си относно слабата вероятност да съществуват нарушения на членове 81 ЕО и 82 ЕО, а върху този последен извод основава заключението си относно липсата на данни за нарушения на разглеждания пазар. По този начин Комисията не би могла основателно да твърди, че не е имала необходимост от определяне на релевантния пазар поради липсата на данни за нарушения на пазара, като се има предвид, че

изводът ѝ за липсата на такива нарушения се основава именно на определянето на релевантния пазар, което тя все пак е осъществила.

170 Недостатъците, допуснати от Комисията при определянето на релевантния пазар, не биха могли да бъдат отстранени с твърдението в параграф 18 от обжалваното решение, че „дори да се предположи, че тези пазари трябва да се разглеждат като обособени релевантни пазари, обстоятелството, че изглежда първичният пазар е конкурентен, прави малко вероятно съществуването на евентуални антиконкурентни въздействия[; в] частност увеличенията на цените на следпродажбените пазари имат тенденция да не носят рентабилност поради тяхното въздействие върху продажбите на първичния пазар освен при намаление на цените на първичния пазар, което да компенсира по-високите цени на следпродажбените пазари“.

171 Всъщност Комисията не подкрепя с никакъв анализ или доказателство твърдението си, че „увеличенията на цените на следпродажбените пазари имат тенденция да не носят рентабилност поради тяхното въздействие върху продажбите на първичния пазар“. Напротив, като подчертава в обжалваното решение, че „при избора на часовник потребителят не възприема като критерий разходите за следпродажбените услуги“, тя се позовава на обстоятелство, което го опровергава. В действителност, вероятната последица от това обстоятелство се състои в това, че увеличаването на цената на посочените услуги — или на цената на резервните части, включена в цената на тези услуги — няма въздействие върху търсенето на марката часовници, което увеличава цените на следпродажбените пазари (вж. точка 106 по-горе).

172 На трето място, тъй като основната част от съображенията в подкрепа на извода на Комисията за липса на достатъчен общностен интерес за продължаване на разследването са опорочени поради недостатъчни мотиви, невземане предвид на отразено в жалбата релевантно обстоятелство и явни грешки в преценката, следва да се разгледа дали единственият останал валиден довод, съгласно който националните органи по защита на конкуренцията и националните юрисдикции

са подходящи да разглеждат и разрешават евентуалните нарушения на членове 81 ЕО и 82 ЕО, може сам по себе си да обоснове извода на Комисията за липсата на достатъчен общностен интерес.

173 Следва да се припомни, че съгласно съдебната практика, когато претендираните в жалбата нарушения имат действие по същество само на територията на една държава членка и производства относно тези нарушения са били образувани от жалбоподателя пред юрисдикции и компетентни административни органи на тази държава членка, Комисията е в правото си да отхвърли жалбата поради липса на общностен интерес, при условие все пак че правата на жалбоподателя могат да се защитят по задоволителен начин от националните органи, което предполага, че те са в състояние да установят фактите, за да определят дали разглежданите практики представляват нарушение на посочените разпоредби от Договора (Решение на Общия съд от 3 юли 2007 г. по дело Au lys de France/Комисия, T-458/04, непубликувано в Сборника, точка 83; вж. в този смисъл Решение на Общия съд по дело Automec/Комисия, точка 157 по-горе, точки 89—96).

174 Следва също да се отбележи, че предходните дела, при които Общият съд вече се е произнесъл по доводи на Комисията относно възможността на жалбоподателите да защитят своите права пред национални органи и юрисдикции, се отнасят до положения, при които обхватът на оспорваните от тези жалбоподатели практики основно е бил ограничен само до територията на една държава членка и тези органи или юрисдикции вече са били сезирани (Решение на Общия съд от 24 януари 1995 г. по дело BEMIM/Комисия, T-114/92, Recueil, стр. II-147, точки 76 и 77, Решение на Общия съд по дело Tremblay и др./Комисия, точка 27 по-горе, точки 73 и 74, Решение на Общия съд по дело AEPI/Комисия, точка 26 по-горе, точка 46 и Решение на Общия съд по дело UFEX и др./Комисия, точка 161 по-горе, точка 157).

175 За сметка на това в дадения случай, дори Комисията да посочва, че съществуват малки различия между държавите членки по отношение на обхвата на оспорваната от жалбоподателя практика, тя признава, че тази практика засяга

територията на поне пет държави членки, без да оспорва или да потвърждава наличието ѝ върху цялата територия на Съюза.

176 Ето защо, дори да се предположи, че в случая националните органи и юрисдикции са подходящи да разглеждат евентуалните изведени в жалбата нарушения, какъвто е изводът на Комисията в параграф 8 от обжалваното решение, това единствено съображение не е достатъчно, за да подкрепи крайното заключение на Комисията относно липсата на достатъчен общностен интерес. В действителност оспорваната практика се открива в поне пет държави членки и евентуално дори във всички държави членки и може да бъде вменена на предприятия със седалища и място на производство извън Съюза, което показва, че действие, предприето на равнище на Съюза, може да се окаже по-ефикасно от множеството действия, предприети на национално равнище.

177 Предвид всички изложени по-горе съображения следва да се заключи, че допуснатите от Комисията недостатъци са от естество да повлияят неблагоприятно на преценката ѝ относно съществуването на достатъчен общностен интерес да се продължи разглеждането на жалбата.

178 Поради това обжалваното решение трябва да бъде отменено, без да е необходимо да се разглеждат останалите правни основания и доводи на жалбоподателя, нито искането му за заличаване от делото на пасаж от отговора на Комисията на писмено поставените от Общия съд въпроси.

По съдебните разноски

179 Съгласно член 87, параграф 2 от Процедурния правилник загубилата делото страна се осъжда да заплати съдебните разноски, ако е направено такова искане. Когато има няколко загубили делото страни, Общият съд взема решение по разпределянето на съдебните разноски.

180 В настоящия случай, тъй като Комисията и встъпилата страна са загубили делото, встъпилата страна следва бъде осъдена да понесе освен своите и направените поради встъпването от жалбоподателя съдебни разноски, а Комисията следва да бъде осъдена да понесе освен своите и остатъка от съдебните разноски на жалбоподателя съгласно искането на последния в този смисъл.

По изложените съображения

ОБЩИЯТ СЪД (четвърти състав)

реши:

1) **Отменя Решение C (2008) 3600 на Комисията от 10 юли 2008 г. по преписка COMP/E-1/39097.**

2) **Осъжда Richemont International SA да понесе освен своите съдебни разноски и тези на Confédération européenne des associations d'horlogers-réparateurs (CEAHR), направени поради встъпването.**

3) Осъжда Европейската комисия да понесе освен своите и остатъка от съдебните разноски на CEAHR.

Czúcz Labucka O'Higgins

Обявено в открито съдебно заседание в Люксембург на 15 декември 2010 година.

Подписи

Съдържание

Обстоятелства в основата на спора . . . . . II - 5872

Производство и искания на страните . . . . . II - 5875

От правна страна . . . . . II - 5877

1. Относно размера на разглеждания в жалбата пазар и неговото икономическо значение . . . . . II - 5878

Доводи на страните . . . . . II - 5878

Съображения на Общия съд . . . . . II - 5879

2. Относно определянето на релевантния пазар . . . . . II - 5886

Доводи на страните . . . . . II - 5886

Съображения на Общия съд . . . . . II - 5891

По първото оплакване, изведено от погрешното заменяне с понятието „луксозни или престижни часовници“ на понятието „часовници, които си струва да бъдат поправяни“ . . . . . II - 5894

По второто оплакване, изведено от липсата на отделно разглеждане на пазара на услугите за поправка и поддръжка на часовници и на този за резервни части . . . . . II - 5895

— Относно проучването на пазара на резервни части . . . . . II - 5896

— Относно проучването на пазара на услуги за поправка и поддръжка II - 5907

3. Относно нарушението на член 81 ЕО. . . . . II - 5912

Доводи на страните . . . . . II - 5912

Съображения на Общия съд . . . . . II - 5914

4. Относно нарушението на член 82 ЕО . . . . . II - 5918

Доводи на страните . . . . . II - 5918

Съображения на Общия съд . . . . . II - 5919

5. Относно преценката за наличие на достатъчен общностен интерес от продължаване на разследването . . . . . II - 5921

Доводи на страните . . . . . II - 5921

Съображения на Общия съд . . . . . II - 5922

По съдебните разноски . . . . . II - 5930